

A szállodában kedvesek voltak, pedig nyilván elsőre levették, hogy magyar, az útlevelét is elkérték – nem tudta eldönteni, hogy a három csillag miatti protokoll, a pénze, vagy az évtizedek alatt begyógyult sebek miatt jut neki

44 Péter János

KIŰZETÉS

A PARADICSOMBÓL

mosoly, tiszta szoba, udvarias köszönés, előzékeny kiszolgálás. Persze, ha fogadni kellett volna, a begyógyult sebeket teszi leghátrébb. Két éjszaka-t foglalt: elég későn ér-

kezett be a vonata, és egy teljes napot akart maradni. Holnap, a hajnali gyorssal megy majd vissza, érdekes, gondolta, ugyanúgy hajnalban, mint '44 augusztusában. Csak akkor még magyar vonat volt, amire felszálltak.

Kiűzetés a Paradicsomból, mondta akkor Édesapa, csak ennyit szólt azon a reggelen, mikor felszálltak a vonatra. A kishúga, Erzsike, Édesanya kezét fogta, a másikban a babája, Zsófi. Ő viszont már nagyfiúnak számított, saját kis hátizsákjában voltak a dolgai, a féltett csúzli, pár könyv, egy nagytű, amivel a bogarakat nézte. A kék kisautót viszont, amit érkezésük után talált egy dobozban a tornácra, hiába kereste, mikor Szolnokon szétbombázták az állomást, és ők pár éjszakát egy vasúti raktárban kellett töltsenek. Az előttük levő vonatot is találat érte – ők szerencsésen megúszták. Vagy ott Szolnokon esett ki a csomagjából, vagy itt felejtette. Utolsó délután még megvolt. A tornác sima kövén jól lehetett gurítani, valószínűleg az a kisfiú is ott játszhatott vele a legtöbbit, aki előttük lakott a házban. A szintén itt talált távcsövet viszont magával vitte, egy igazi távcső volt, hegyi túrákhoz. Mert itt voltak igazi hegyek, a budaiaknál is magasabbak. Illetve, mosolyodott el magában, igazi hegyek most is vannak, csak nekik kellett eljönniük.

Vacsorára pizstrángot kért, meg volt vele elégedve. Szerette az itteni ízeket, a savanykás juhtúrót, a lestyánt, a paradicsomos paszulylevest, persze az székely étel, román vendéglőben nemigen fog kapni. Az étlapot nézve pár szó vissza is jött gyerekkorából, amit a helybeli románoktól tanult: *vinete, bere, mamaliga*. Radu Ciobanu, állt a pincér kitűzőjén, Radunak hívták azt a kisfiút, akivel időnként játszott, jutott eszébe, Édesanya nem nézte jó szemmel, és Radut is hamar beparancsolták, ha együtt látták őket. Radu nagypapa, dédpapa lehet már, ha túlélte a múlt rendszert.

Reggeli előtt körbejárt az étteremben, a falakat a városka képei díszítették, hatalmas ortodox templom nőtt ki a semmiből azóta, hogy ők elmenekültek. A vár mellé építették, látni fogja, ha a gyaloghídon megy haza – illetve oda, ahol a volt házuk áll. Az egyik fényképen felismerte a Szent István teret – most *December elseje tér*, a katolikus templom és a plébánia épülete

megmaradt, a szökőkutat kicserélték, kereste a cukrászdát, ahova vasárnapként elmentek, de betonház állt a helyén. Több fénykép is volt a vízesésről, ahova annyira szerettek kirándulni. Ilyenkor a kutyájukat is vitték, bár a helybeliek nevettek rajtuk, hogy minek a kutyát kirándulni vinni, ha nem vadásznak vele. A kutya nem jött velük vissza Budapestre. 45

A reggeli alatt komolyzene szólt, az elsők között ment le a svédasztalhoz, olyan nyugalom volt, mint a paradicsomi években. Amikor a cselédjük megterítette, mire ők az asztalhoz ültek, kikészítette a friss fehér kenyeret, a paradicsomot, zöldpaprikát, a vaját, ordát, sajtot, juhtúrót, a sonkát és a kolbászt, hálós bura fedett mindent a legyek ellen, volt valami meleg étel is minden reggel, hol rántotta, hol virsli, sült szalonna, reformátusként a Nagypénteket kivéve sose böjtöltek.

Úgy saccolta, hogy a szállodától szűk fél óra járásra lehet a régi házuk. A szálloda közvetlenül a vasútállomás mellett volt, tudta, hogy este érkezik, nem akart a sötétben gyalogolni, egyedül, egy olyan városban, ahol utoljára nyolcévesen járt, útlevél nélkül. Ők pedig a városka másik szélén laktak, át kellett menni a patakon, voltak gyaloghidak is, de aznap, mikor eljöttek Édesapa egy szekeret rendelt. A Szent István térről egy pillanatra még látták a református templomot és a líceumot, a vár egyik bástyáját. Édesapa, mikor először mentek istentiszteletre, azt mondta, hogy majd itt fognak konfirmálni Erzsikével. És hogy ő majd a líceumba fog járni. Ott egyszer járt, az igazgató úr meghívta őket egy vacsorára, hatalmas eperfa volt az udvaron, Erzsikével csupa kékek-feketék lettek egy pillanat alatt, amikor eprezni kezdtek. Gondolkodott, hogy benézzen-e, ha egyáltalán szabad, érdemes-e kockáztatni, mi van, ha már sem az eperfa, sem az utóda nincs meg, hanem lebetonozták az udvart, vagy politechnikai líceum lett a helyén, és valami műhelynek kellett a hely. Lehet, hogy jobb, ha így marad meg a fejében, annak a meleg nyári estének az emlékével, ahogy Erzsikét fel kellett emelje egy-egy érett szemhez, aztán felmászta a göcsörtös ágakon, szakadt az ünneplő ruha, és Édesanyja nagyon megszigta. A szülei sosem akartak viszszajönni, pedig turistaként még a múlt rendszerben is lehetett volna.

A reggeli után újra nézegetni kezdte a fényképeket, hátha talál valamit a házukról. Az utca nevére nem is emlékezett, csak arra, hogy az országútról balra kellett letérni, közvetlenül a temető előtt, már majdnem a falu végénél – utánuk már csak a cigánytelep volt –, és egy lapos részen, a saroktól a harmadik – gyerekszemmel nézve hatalmas – ház volt az övék. Ha van is fénykép, talán a templomtoronyból, talán egy légi felvétel, az nem fog látszani, hogy a pincéből három alagút vezetett ki, az egyik a várhoz, a másik a patakpartra,

a harmadik valahova a hegyre. Félig-meddig be voltak már akkor omolva, mikor ők megérkeztek, Édesapa pedig lezáratta, nehogy ők Erzsikével, vagy bárki vendég gyerek eltűnjön bennük. Egy kis részt hagyott csak meg, borospincének, jó enyedi bor volt benne, pedig Enyed a határ túloldalán
46 volt. Megmaradt viszont két titkos átjáró, egy könyvespolcnak álcázott ajtó, amelyen át a nappaliból az egyik hátsó szobába lehetett jutni, és egy kis rejteklépcső, ez Édesapa dolgozószobájából a pincébe vitt, egy nagy festmény mögé volt rejtve a bejárat.

Mária rét, jutott eszébe, Mária rétnek hívták az ő városrészüket, a központ és a Cigányrét között. Megkérdezte Radut – angolul egész jól tudtak kommunikálni – hogy vannak-e esetleg képek a Mária réti részről. Radu szabadkozott, csak egy hónapja jött ide dolgozni, gyakorlatilag a szállodában él, 8–10 napot dolgozik egyfolytában, utána megy haza Kolozsvárra a családjához 3–4 szabadnapra. De szívesen megkérdez egy öreget, itt dolgozik a konyhán Stefan bácsi, lassan 80 lesz, de heti két reggel bejön dolgozni, nem tud leállni.

Stefan bácsi tehát itt kellett éljen akkor, amikor ők is itt laktak. A vonásaiból próbálta kiolvasni, hogy milyen lehetett a negyvenes évek elején, hátha beugrik a piacról, üzletből, utcai játékból, de semmilyen emlék nem jött elő. Radu tolmácsolt, Stefan bácsi készségesen magyarázott. Ami a Mária rét volt, az most az Eminescu lakótelep, persze eleinte nem így hívták, csak a Ceaușescu-rendszerben Győzelem lakótelep volt a neve. Az ijedt kérdésre, hogy vajon az egész Mária rétet elpusztították-e, és vele azt a házat is, ahol pár évet kislányként töltött, Stefan bácsi elmondta, hogy pár ház megmaradt, főleg a szélén, talán, ha megmondja, melyiket keresi, tud segíteni. Utcát és házszámot nem tudott mondani, de beugrott a hatalmas, zöldre festett kapu, hogy magasabb volt a környék házainál, a pincére félemeletet húztak, és az udvaron, az előző lakó gyűjteményéből török kori ágyúgolyók voltak, megmozdíthatatlan, hatalmas gömbök, a macskájuk szeretett rajtuk napozni.

Az ágyúgolyók hallatán Stefán bácsi bólintott. *Maga a zsidó Neumann házat keresi. Elvitték őket mind, senki sem tért vissza. Persze lehet, hogy valaki túlélte, de ide senki nem jött vissza a családból. A ház nincs meg, nagyjából ott volt, ahol most a kisruház van.*

Megköszönte Radu és Stefan bácsi segítségét. Tétován kért Radutól egy kávét – át kellett gondolja, hogy mit kezd ezzel a nappal, itt, ahol egykor a Paradicsom volt. Neumannék kislányának, neki, Radunak.